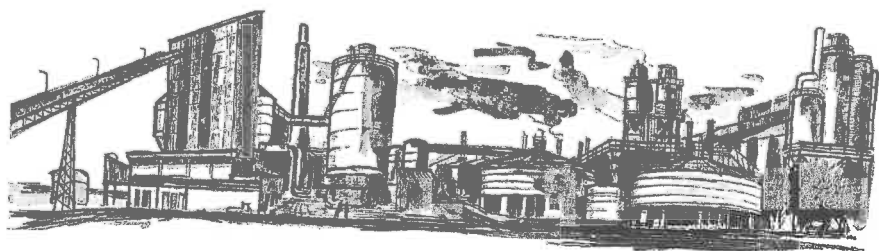

Historie KZM

Dorplein

AA - Kroniek Budel

STRAATNAMEN (XII)

Budel Dorplein

Gebr. Looymanslaan. Verbindt de Hoofdstraat in Dorplein met de er achter liggende 1e Peel. Er op uit komen de Marialaan, dat als asseweggetje zonder naam verder loopt achter de Kantine door en de A. Stevenslaan die gekruist wordt. Het stuk vanaf de A. Stevenslaan tot aan de Peel is een asseweggetje.

De straat is genoemd naar de broers Martien en Leo Looymans. Martinus Hubertus Looymans geboren 2-12-1918 en Leo Louis Looymans geboren 28-1-1925 waren respectievelijk het 2e en 4e kind uit een gezin van 8 kinderen. De vader was Petrus Looymans, die stamde van de Poelderstraat in Schoot waar nu L. v. Bree woont, en de moeder Hendrika Stevens uit Hamont. Het gezin woonde eerst aan de Loozerstraat (nu A. Stevenslaan) en verhuisde nog voor de 2e Wereldoorlog naar de Liedekerkestraat. In 1939 stierf vader Looymans, zodat moeder achter bleef met 8 kinderen. Bij het uitbreken van de oorlog zat Martien 3 maanden in dienst en was gestationeerd in Scheveningen. Leo was nog maar net 15 en verrichtte her en der spandiensten o.a. op de boerderij van de Zinkfabriek.

Leo Looymans

Na de overgave moesten er van de familie Looymans ondanks het gemis van vader toch 3 kinderen in arbeidsdienst. De jongste Leo heeft zo een tijd gewerkt in Ommen in Drente. Bij terugkeer is hij ondergedoken om niet naar Duitsland te hoeven.

Martien Looymans

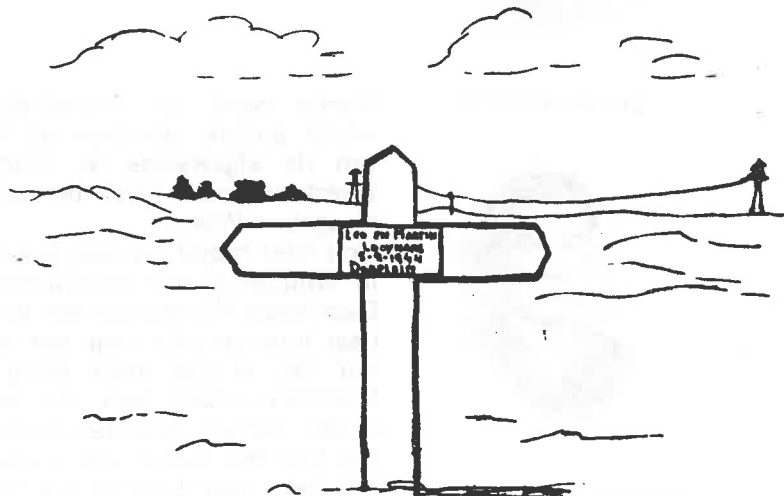
Martin werd ook ingeschakeld en heeft onder andere geholpen bij het opruimen van de afgewaarde St. Martinustoren in Weert en werd later te werk gesteld bij Weegels in Weert.

Nog later moest hij naar Duitsland om daar in Wuppertal voor de Duitsers te werken. Daar kreeg hij last van een breuk en mocht naar huis om zich daarvoor te laten opereren. Hij is niet meer terug gegaan naar Duitsland maar dook net als zijn broer onder. Samen brachten ze hun tijd door o.a. met het steken van bunt (voor het maken van bezems) om zo wat bij te verdienen voor het gezin

Ondertussen liep de oorlog langzaam maar zeker op haar einde. De geallieerde legers rukten iedere dag verder op. Iedereen verwachtte dat de bevrijding nog maar een kwestie van dagen zou zijn. Ook in Dorplein zag men uit naar de dag dat de tanks de grens zouden passeren en zo de bevrijding inluiden. Ook deze berichten waren doorgedrongen tot de sabotageploeg van wachtmeester van Zandvliet. Deze groep de, "Witte Brigade", had in afwachting van de bevrijding reeds een aantal NSB'ers opgepakt en hielden die vast in het riet bij de Peel. Ook hadden ze in de woeste zanden achter de Zinkfabriek een trein met terugkerende Duitsers laten ontsporen. Doch de bevrijding duurde langer dan verwacht.

Op 5-9-1944 waren terugkerende SS'ers op jacht naar de leden van de sabotageploeg. Door verraad werd de schuilplaats bekend aan de SS'ers. Wachtmeester van Zandvliet, die ook in Dorplein verbleef hoorde schieten bij de Peel. Hij vroeg de fiets van Martin Looymans om te gaan kijken. De beide broers Leo en Martin zijn toen nagegaan, waarom zal nooit iemand weten. In ieder geval verschansten zij zich in de bossen nabij de Peel en zijn waarschijnlijk van uit hun schuilplaats getuige geweest hoe de SS'ers hun moordlust botvierden op de sabotageploeg. Ze bleven zo lang op hun schuilplaats tot dat ze dachten dat de kust veilig was.

Doch helaas er bevonden zich nog een tweetal SS'ers in het dorp, die hen te pakken namen. Ze werden via de St. Josephstraat, met achter hun de SS'ers, afgevoerd naar de plaats waar de trein was ontspoord en na afschuwelijke martelingen overgeleverd aan de dood. Ze hebben de tol betaald voor onze vrijheid en daarvoor hun leven gegeven. Nadat ze zijn begraven op het kerkhof in Dorplein is later voor hen samen met nog 4 anderen een monument opgericht achter de kerk, waar ze voor goed rusten.

De plaats in de zandverstuiving waar ze zijn vermoord

De Looymansstraat is zo genoemd bij raadsbesluit van 15-1-1957, bij het straatnamenherzieningsplan voor Dorplein, voordien heeft de straat nog een tijdje Julianastraat geheten. Op 2-5-1968 is de naam gewijzigd in Gebr. Looymansstraat en een 4-tal jaren geleden in Gebr. Looymanslaan.

Laten we eens kijken wat er van de straat zelf te vertellen valt. Op het einde van de straat rechts richting Peel lag vroeger, waar nu het schietterrein is van de schutterij St. Jozef, het voetbalterrein van de eerste voetbalclub van Dorplein, Hercules.

Op deze plaats is net voor de oorlog ook de eerste kermis van Dorplein gehouden.

Aan de straat waren een tweetal belangrijke gebouwen gelegen nl. de Kantine en de Boerderij.

De oudere Dorpleiners noemen ook nu nog vaak de straat: "de Koeienstraat". De koeien liepen hier door deze straat naar hun stal als ze uit de weiden kwamen om gemolken te worden.

Wat betreft het eerste gebouw, dit werd in 1896-1897 door A. Neeskens gebouwd als St. Jozefhotel een groot gezellenhuis voor de arbeiders van de Zinkfabriek. Er werd ook een kantine in gevestigd. Deze kantine heeft de naam overgenomen van het St. Jozefhotel wat oorspronkelijk de bedoeling was. Ook nu nog wordt het "de Kantien" genoemd. Het was alles bij elkaar een echte woongemeenschap met café, restaurant, levensmiddelenbedrijf, pension, wasserij, bakkerij, ontspanningszaal, ziekenzorg, kapel en school.

Voor de zorg van het geheel werden de Franse zusters van de H. Carolus Borromeus uit Nancy hier naar toe gehaald, waarna ook nog een bewaarschool en naaischool tot stand kwamen.

Deze Franse zusters zijn op 28-11-1932 opgevolgd door de dochters van liefde van de H. Vincentius uit Nuth.

Het is een markant en machtig gebouw dat tot in 1985 in het bezit is geweest van de Zinkfabriek, die het toen verkocht hebben aan Vastgoedmaatschappij Arti die er wel een bestemming voor zullen hebben.

Vrijdag 14-2-1986 is de zaak voor een gedeelte officieel geopend, als de "Kempense Veste".

Meer over de kantine te vertellen zou in dit artikel over straatnamen te ver voeren. Tezijnertijd zal hier wel eens een speciaal artikel over verschijnen.

Wat betreft de boerderij, ook hier zou een apart artikel aan gewijd kunnen worden, wat ook zeker nog een keer gedaan zal worden.

Ik zal me nu beperken tot enkele oppervlakkige opmerkingen.

Rond de eeuwwisseling was de Hr. Walthof naar Dorplein gekomen als tuinman, om de tuin van de zusters, de publieketuin en de directietuin aan te leggen en te onderhouden. Voor dit aanleggen werd er ondermeer vruchtbare grond vanuit Limburg aangevoerd. Ook werd er een fruittuin aangelegd.

Voornamelijk ter voorziening van de Kantine werd er een boerderij gebouwd rond 1917. Deze werd gebouwd even achter de Kantine. Slechts 1 woonhuis stond hier tussen in, dat bewoond werd door de eerder genoemde Walthof, die ook beheerder van de boerderij werd.

Door de grote werkeloosheid tijdens de 1e wereldoorlog was men de heidegebieden achter de Kantine beginnen te ontginnen.

Gedeeltelijk werd het gebruikt als weiland (de Appelweiden) en gedeeltelijk als bouwland.

Er kwam ook een grote veestapel bestaande uit ongeveer 50 koeien, verder nog varzen, wat kippen, varkens en paarden voor de bewerking van de gronden. Als stalknecht waren o.a. in dienst Harry Schreurs (Harrie van de stal) en Schweitser als koeknecht.

Later werd er nog een tweede boerderij bijgebouwd, wat nu Boszicht is en waar Jac Bongaerts werkzaam was.

Eerst is de boerderij van Boszicht (de nieuwe stal) omgebouwd tot woningen.

In de oudste boerderij (de oude stal) is men nog wat langer doorgedaan, zo tot in het midden van de vijftiger jaren, toen men er mee is gestopt.

De tot woningen verbouwde boerderij

Van het eerste gedeelte van deze oude boerderij heeft men toen 3 woningen gemaakt. In het achterste gedeelte is sinds 1959 de postduivenvereniging 'De Gevleugelde Bode' gehuisvest.

Bovenstaande is slechts een korte inleiding op een eventueel volgend artikel. Het is zeker interessant om hier nog eens op terug te komen. Er staat niets over beschreven, enkel uit mondelinge informatie van oudere mensen kan (nog) worden geput.

Budel - Schoot

Adam v. Moorselstraat. Verbindt de St. Lambertusstraat bij het Vogelsplein met de Past. Verbakelstraat. Er op uit komen respectievelijk, een verbindingsweggetje, zonder naam (dat loopt van de J. v. Zandvlietstraat naar de Adam v. Moorselstraat achter de Kruisstraat en de Osvenstraat door), de Hein Smeetsstraat die gekruist wordt, de Kees Kappersstraat en tenslotte nog een verbindingsweggetje met de J. v. Seggelenstraat zonder naam.

De straat is nog vrij nieuw en is gelegen in de wijk Klein-Schoot. Bij Raadsbesluit van 12-11-1962 is de straat v. Moorselstraat genoemd, later bij een algemene herziening op 2-5-1968 veranderd in Adam v. Moorselstraat.

De straat is genoemd naar Adam van Moorsel, de grote weldoener van Schoot. Laten we eens nader kennis maken met deze man.

Adam Franciscus van Moorsel werd geboren op 5-10-1856 als oudste zoon van Hendrikus van Moorsel (geb. 1-5-1821 en gest. 20-3-1887) van beroep koopman, vrachtrijder en landbouwer en van Maria Elisabeth Strick (geb. 5-12-1826 en gest. 25-11-1912).

Vader Hendrik was afkomstig van Budel en een zoon van Adam van Moorsel en Jacoba Laans. Overgrootvader was afkomstig van Borckel en Schaft. Uiteindelijk zijn zij zoals waarschijnlijk alle van Moorsel's afkomstig van het gehucht Moorsel bij Lierop.

De vader van Adam van Moorsel, Hendrik, woonde in het stamhuis van de bekende Schoter familie Strick, gelegen aan wat nu heet de Poelderstraat.

Bron:

Harrie Jaspers. "Harrie Jaspers, Straatnamen XII 1986"

in: **Aa-kroniek** (uitgave van Heemkundekring 'De Baronie van Cranendonck')
5^e jaargang 1986 nr 1 blz 19-23